

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Z. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13
maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 27 września 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonego Z. O. od wyroku Sądu Okręgowego w O. – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 maja 2018 r. oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 12 grudnia 2017 r. stwierdzającej, że podlega polskiemu ustawodawstwu ubezpieczeń społecznych w okresie od 1 lutego 2012 r. do 3 września 2017 r.

Sądy obu instancji oceniły odwołanie ubezpieczonego za bezpodstawne, argumentując, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż jego praca rzecz słowackiego pracodawcy działającego na zasadzie tzw. „firmy skrzynkowej” miała charakter marginalny w rozumieniu art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr (...) z dnia 16 września

2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr (...) w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Dlatego polski organ rentowy, po wyczerpaniu trybu postępowania przewidzianego w art. 16 w związku z art. 14 rozporządzenia nr (...) oraz braku sporu w tym zakresie pomiędzy polską i słowacką instytucją co do podlegania przez ubezpieczonego polskiemu ustawodawstwu ubezpieczeń społecznych, wydał prawidłową decyzję.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie: 1/ art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr (...) (Dz.Urz.UE L. 2004.166.1, dalej jako rozporządzenie podstawowe) przez błędną wykładnię i ustalenie ustawodawstwa właściwego innego niż słowackie w spornym okresie; 2/ art. 11 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia podstawowego przez niewłaściwe zastosowanie i doprowadzenie do sytuacji, w której skarżący podlegał ustawodawstwu dwóch różnych państw członkowskich; 3/ art. 19 ust. 2 rozporządzenia nr (...) (Dz.Urz.UE L. 2009.284.1, dalej jako rozporządzenie wykonawcze) przez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że posiadanie formularza A1 (E-101) przez skarżącego jest obligatoryjne i warunkuje zaliczenie go w poczet ubezpieczonych na terytorium Słowacji, podczas gdy uzyskanie tego zaświadczenia zależy nie tylko od woli ubezpieczonego, jak też jest przede wszystkim sfinalizowaniem prawidłowo przeprowadzonej procedury ustalania ustawodawstwa właściwego; 4/ art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego przez błędną wykładnię i uznanie, że dozwolone jest ustalenie ustawodawstwa właściwego niezgodnie z dyspozycją przepisów art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego i wskazanie ustawodawstwa innego niż ustawodawstwo miejsca wykonywania pracy, podczas gdy treść przepisu art. 13 rozporządzenia podstawowego wskazuje wyraźnie, iż ustawodawstwem właściwym dla skarżącego jest ustawodawstwo miejsca wykonywania pracy tj. ustawodawstwo słowackie; 5/ art. 16 ust. 4 w związku z art. 2 pkt 2 rozporządzenia wykonawczego przez błędną wykładnię i zaniechanie zwrócenia się do instytucji słowackiej w celu uzyskania wszystkich danych niezbędnych dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków skarżącego, a w szczególności wyjaśnienia kwestii ważności zgłoszenia do ubezpieczeń słowackich i zaniechanie uzyskania wszystkich informacji odnośnie sytuacji prawnej

skarżącego, jak też niewyjaśnienie rozbieżności pomiędzy protokołami z kontroli przeprowadzonej u pracodawcy skarżącego, z których nie wynikają żadne naruszenia, a stanowiskiem zajętym przez instytucję słowacką powołującą się na rzekome nieprawidłowości stwierdzone w przedmiotowych protokołach; 6/ art. 5 rozporządzenia wykonawczego w związku z art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego przez niezastosowanie i podważenie ważności umowy o pracę, na podstawie której został wydany przez instytucję innego państwa członkowskiego dokument potwierdzający zgłoszenie osoby do ubezpieczenia społecznego w tym innym państwie członkowskim oraz podważenie ważności dokumentu potwierdzającego zgłoszenie skarżącego do ubezpieczeń społecznych; 7/ art. 1 ust. 2 lit. c w związku z art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego przez zaniechanie zrealizowania procedury ustawodawstwa właściwego bez jednoczesnego obligatoryjnego powzięcia uzasadnionych wątpliwości przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie skarżącego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniała jej „oczywista zasadność” w związku z błędną wykładnią i niewłaściwym zastosowaniem licznych przepisów prawa materialnego, co stanowiło jednocześnie „rażące naruszenie prawa unijnego i co zostało jednoznacznie potwierdzone przez Sąd Najwyższy w wyrokach wydanych w analogicznych sprawach z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt II UK 333/12 oraz z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, ponieważ wbrew dyspozycji art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego i art. 16 rozporządzenia wykonawczego ustalono dla Skarżącego ustawodawstwo polskie”.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy przez stwierdzenie, że od 1 lutego 2012 r. do 3 września 2017 r. nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, ewentualnie domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania, albo uchylenia zaskarżonego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i decyzji organu rentowego w celu przekazania sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, a także zasądzenia od organu rentowego na rzecz

skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Powołanie się na twierdzenie o oczywistym naruszeniu prawa wymaga wykazania kwalifikowanej postaci takiego zarzutu, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, tj. od razu przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Pojęcie „oczywistego” naruszenia prawa należy do sfery obiektywnej i wymaga wykazania, że podniesione zarzuty naruszenia podstaw zaskarżenia były ewidentnie uzasadnione bez potrzeby dokonywania szczegółowej lub ponownej weryfikacji kontestowanego stanu faktycznego. Tymczasem z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sądy obu instancji prawidłowo wyjaśniły przebieg procedury ustalania ustawodawstwa właściwego według powołanych w skardze przepisów prawa unijnego (por. wyroki: z dnia 23 listopada 2012 r., II UK 103/12, OSNP 2013 nr 19-20, poz. 238, z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 47; z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 13, z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15, LEX nr 1977828). Według tych judykatów, niepotwierdzenie ubezpieczenia przez instytucję ubezpieczeń społecznych innego państwa, w którym świadczona jest sporna praca marginalna, wiąże polskie organy ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że organy rentowe i polskie sądy nie mogą kontestować decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która w trybie współdziałania obu zainteresowanych instytucji ubezpieczeń społecznych zasadnie wskazała na fikcyjny i intencyjny charakter pracy świadczonej na terenie Słowacji przez skarżącego na rzecz rzekomego pracodawcy działającego w formie „skrzynki pocztowej” (por. wyroki: Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16, LEX nr 2306376; z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, LEX nr 2352167; z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 13). Uzgodnione niepotwierdzenie lub zaprzeczenie

podlegania słowackim ubezpieczeniom społecznym ze względu na miejsce wykonywania spornego zatrudnienia było wystarczające dla wydania decyzji o podleganiu przez skarżącego polskim ubezpieczeniom społecznym, a polskie sądy nie mogą zmienić decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która wskazała na fikcyjny charakter pracy świadczonej na jej terenie przez polskiego przedsiębiorcę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16, lub z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, czy postanowienie z dnia 16 maja 2017 r., II UK 382/16, dotychczas niepublikowane). Takie stanowisko, które w przedmiotowej sprawie zaakceptowały polska i słowacka instytucje ubezpieczeniowe, prawidłowo uzasadniało wydanie bezpodstawnie i bezzasadnie kontestowanego wyroku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania oczywiście bezzasadnej skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.